

Sygn. akt I ACa 1074/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Roman Stachowiak
Sędziowie:	SA Jacek Nowicki SA Bogdan Wysocki (spr.)
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Sylwia Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 2013 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością

w K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 14 września 2012 r., sygn. akt IX GC 900/11

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 5.400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

J. Nowicki R. Stachowiak B. Wysocki

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R. wniosła o zasądzenie **od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K.** na jej rzecz kwoty 203.432,14 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 22 grudnia 2010 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanej na jej rzecz kosztów procesu. W uzasadnieniu żądania wskazała, że domagała się od pozwanej zapłaty kwoty 203.432,14 zł tytułem zwrotu nienależnie pobranych przez pozwaną opłat za usługi „pośrednictwa handlowego” oraz „działania promocyjne związane z rozszerzaniem dystrybucji”, stanowiące, w ocenie powódki, w istocie inne niż marża handlowa opłaty za przyjęcie towaru do sprzedaży, o których mowa w art. 15 ust. 1 punkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r.

o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Jako podstawę prawną żądania powódka wskazała art. 18 ust. 1 pkt 5 w zw z art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

Na rozprawie w dniu 7 września 2012 r. powódka cofnęła pozew i zrzekła się roszczenia co do odsetek ustawowych za dzień 22 grudnia 2010 r. W pozostałym zakresie na dalszym etapie postępowania strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska procesowe.

Wyrokiem z dnia 14 września 2012 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 203.432,14 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 23 grudnia 2010 r. do dnia zapłaty (pkt 1), w pozostałym zakresie umorzył postępowanie (pkt 2), zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 17.389 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 3).

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i wnioski.

Strony niniejszego postępowania są przedsiębiorcami. Powódka prowadzi działalność gospodarczą między innymi w zakresie sprzedaży hurtowej żywności, w tym ryb, skorupiaków i mięczaków. Pozwana prowadzi działalność gospodarczą, która polega między innymi na organizowaniu sieci samoobsługowych sklepów spożywczo - przemysłowych, działających na zasadach franchisingu pod wspólnym szyldem Sieć Handlowa(...)

W ramach Sieci Handlowej (...) działa około 400 sklepów znajdujących się głównie na terenie P. i (...). Sklepy wchodzące w skład sieci należą do różnych przedsiębiorców, to jest odrębnych podmiotów, których łączy z pozwaną spółką umowa franczyzowa. W tak zorganizowanej sieci sklepów pozwana - jako franczyzodawca - decyduje o zasadach współpracy z dostawcami, towarach znajdujących się w ofercie, ich cenach i promocjach. To pozwana określa bowiem listę asortymentową, w której wskazuje towary i usługi, które mogą być zamawiane jedynie od konkretnych, określonych przez pozwaną dostawców. Franczyzodawca jest przy tym uprawniony do wiążącej franczyzobiorców zmiany powołanej listy. Tym samym właściciele sklepów należących do sieci (...)obowiązani są zamawiać towary i usługi z listy asortymentowej utworzonej przez pozwaną. Nie dotyczy to jednakże produktów o charakterze regionalnym bądź lokalnym, których lista jest odrębnie ustalana przez strony umowy franczyzowej. Właściciele poszczególnych sklepów mogą wprawdzie od 2009 r. uzupełniać gamę oferowanych towarów o asortyment pochodzący od dostawców niewymienionych na liście asortymentowej ani liście produktów regionalnych. Niemniej jednak w tym zakresie zakup towarów ograniczony jest do 4% obrotu detalicznego brutto sklepu z poprzedniego miesiąca. Franczyzodawca zastrzegł nadto, iż prawo to nie może być używane do zakupu towarów, o których franczyzodawca poinformował, że z powodów strategicznych nie powinny być w ofercie sklepów(...). Naruszenie umowy franczyzowej skutkować może nałożeniem przez pozwaną kar umownych.

W ramach Sieci Handlowej (...)działania pracowników pozwanej polegały na pomocy przy otwieraniu nowych sklepów, w tym dokonywaniu pierwszych zamówień, przeprowadzaniu szkoleń personelu, kontroli asortymentu, eksponowaniu towarów, ich rotacji oraz organizowaniu promocji.

Strony zawarły 1 stycznia 2008 r. „umowę sprzedaży”, której integralną część w zakresie nieuregulowanym stanowiły Ogólne Warunki Dostawy Produktów do Sieci Handlowej(...) z dnia 16 sierpnia 2006 r. zmienione aneksem. Na mocy tej umowy powódka zobowiązała się oferować franczyzobiorcom pozwanej swoje produkty po jak najatrakcyjniejszej na polskim rynku hurtowym i detalicznym cenie. W związku z powyższym powódka zobowiązała się przyznać sklepom (...) wskazane w umowie rabaty oraz zobowiązała się do zapłaty na rzecz pozwanej określonych w umowie premii pieniężnych oraz wynagrodzenia z tytułu wskazanych w umowie usług. Ustalono nadto, że powódka dostarczać będzie towary do wszystkich lub określonych w załączniku nr 2 do umowy sklepów (...) na własny koszt i ryzyko. Zastrzeżono przy tym, iż dostawa towaru następować będzie wyłącznie na zamówienie otrzymane od poszczególnych sklepów (...)

i zgodnie z nim. Strony ustaliły także między innymi szczegółową organizację dostaw, obieg dokumentów oraz sposób płatności.

W tym samym dniu, to jest 1 stycznia 2008 r. strony zawarły również umowę świadczenia usług. Na jej mocy pozwana zobowiązała się do świadczenia na rzecz powódki usług pośrednictwa handlowego polegających na: zapewnieniu utrzymywania w ofercie handlowej sklepów (...) wspólnie ustalonego asortymentu produktów dostarczanych przez powódkę, sprawowaniu nadzoru nad zamawianiem przez sklepy sieci franczyzowej produktów wymienionych w załączniku nr 1 do umowy o świadczenie usług, umożliwieniu i organizowaniu w sklepach sieci franczyzowej wspólnie ustalonych promocji produktów i sprawowaniu nadzoru nad nimi, koordynacji promocji produktów dostarczanych przez powódkę w sklepach sieci franczyzowej, monitorowaniu popytu rynkowego w zakresie produktów z oferty handlowej powódki, informowaniu franczyzobiorców o nowościach z oferty powódki wprowadzonych do sprzedaży w Sieci Handlowej(...) oraz organizowaniu szkoleń personelu sklepów dotyczących techniki sprzedaży towarów powódki. Z tytułu wyżej wymienionych usług powodowa spółka zobowiązała się do zapłaty na rzecz pozwanej wynagrodzenia w wysokości 2,5% wartości obrotu miesięcznie, rozliczanego przy pomocy faktur wystawianych przez pozwaną. Zastrzeżono jednakże, iż w przypadku przekroczenia poziomu obrotów przez sklepy (...) powyżej 2.000.000 zł netto wynagrodzenie z tytułu usług pośrednictwa handlowego wynosić będzie 1,5% i rozliczane będzie kwartalnie. Strony przewidziały nadto wynagrodzenie na rzecz pozwanej za działania promocyjne związane z rozszerzaniem dystrybucji, na które składały się opłaty za nowy towar w Sieci (...) - 5zł/sklep (dotyczy zwiększenia pozycji poza listę asortymentową) oraz opłaty w wysokości 200 zł za nowy sklep (...). Ustalono także wynagrodzenie za działania promocyjne związane z prowadzonymi akcjami promocyjnymi w postaci opłaty za gazetkę Sieci (...), za które pozwana miała wystawiać odrębne faktury marketingowe.

Treść powyższej umowy została ustalona przez pozwaną. Sporządzono ją na standardowym druku przygotowanym przez pozwaną spółkę. Przedmiotem negocjacji była jedynie ilość gazetek Sieci (...) oraz wysokość przewidzianego umową wynagrodzenia z tytułu usług pośrednictwa handlowego. Pozwana pierwotnie proponowała bowiem, by opłata ta kształtowała się na poziomie 4,5% wartości obrotu miesięcznie, ostatecznie przyjęto 2,5%. Pozwana nadto zgodziła się na odstąpienie od opłat wstępnych. Podpisanie przez powódkę przedmiotowej umowy stanowiło warunek konieczny podjęcia współpracy przez strony i zawarcia Umowy sprzedaży, a tym samym dostarczania produktów do sklepów wchodzących w skład (...).

Pozwana spółka nie świadczyła na rzecz powódki usług przewidzianych umową świadczenia usług z dnia 1 stycznia 2008 r. to jest nie organizowała promocji produktów oferowanych przez powódkę, ani szkoleń pracowników powódki w zakresie ich sprzedaży. Nie przekazywała również powódcie wiedzy o tendencjach rynkowych w zakresie popytu na oferowane przez nią towary. Ekspozycją asortymentu dostarczanego przez powódkę i ich promocją zajmowali się pracownicy powodowej spółki.

W 2009 r. pozwana wystawiła powódcie z tytułu prowizji i wynagrodzenia przewidzianego Umową świadczenia usług z dnia 1 stycznia 2008 r. za usługi pośrednictwa i za „rozszerzenie dystrybucji” następujące faktury VAT: fakturę VAT nr (...) z dnia 31 stycznia 2009 r. na kwotę 15 957,55 zł, fakturę VAT nr (...) z dnia 28 lutego 2009 r. na kwotę 21 379,00 zł, fakturę VAT nr (...) z dnia 28 lutego 2009 r. na kwotę 1 708 zł, fakturę VAT nr (...) z dnia 31 marca 2009 r. na kwotę 21 617,78 zł, fakturę VAT nr (...) z dnia 31 marca 2009 r. na kwotę 976,00 zł, fakturę VAT nr (...) z dnia 30 kwietnia 2009 r. na kwotę 21 929,41 zł, fakturę VAT nr (...) z dnia 31 maj 2009 r. na kwotę 16 393,31 zł, fakturę VAT nr (...) z dnia 30 czerwca 2009 r. na kwotę 15 542,68 zł, fakturę VAT nr (...) z dnia 31 lipca 2009 r. na kwotę 16 483,35 zł, fakturę VAT nr (...) z dnia 31 sierpnia 2009 r. na kwotę 17 548,15 zł, fakturę VAT nr (...) z dnia 30 września 2009 r. na kwotę 16 461,12 zł, fakturę VAT nr (...) z dnia 31 października 2009 r. na kwotę 14 354,90 zł, fakturę VAT nr (...) z dnia 30 listopada 2009 r. na kwotę 10 697,51 zł, fakturę VAT nr (...) z dnia 31 grudnia 2009 r. na kwotę 12 383,28 zł.

Kwoty z powyższych faktur VAT zostały przez powódkę uiszczone na rzecz pozwanej w drodze przelewów bankowych oraz w drodze kompensat dokonanych na podstawie trójstronnego porozumienia w sprawie przekazu i kompensaty należności z dnia 8 grudnia 2008 r. zawartego pomiędzy stronami oraz (...)2 Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością

- Spółką komandytową z siedzibą w K.. Nie obejmowały one należności za gazetki promocyjne wydawane przez pozwaną. Opłaty te były bowiem przedmiotem odrębnych faktur VAT.

Powódka 15 grudnia 2010 r. wezwała pozwaną do zapłaty kwot objętych powyższymi fakturami w terminie 7 dni. 9 listopada 2011 r. powódka ponownie wezwała pozwaną do zapłaty przedmiotowej kwoty wraz z należnymi odsetkami ustawowymi do dnia 25 listopada 2011 r.

W ocenie Sądu Okręgowego w świetle dokonanych ustaleń faktycznych powództwo zasługiwało na uwzględnienie. Analiza całokształtu materiału dowodowego zebranego w sprawie prowadzi do wniosku, że pobieranie przez pozwaną przewidzianych umową świadczenia usług z dnia 1 stycznia 2008 r. opłat i wynagrodzenia uzależnionego od obrotów sklepów sieci za usługi pośrednictwa handlowego oraz działania promocyjne związane z rozszerzaniem dystrybucji, stanowiło w istocie pobieranie innej niż marża handlowa opłaty za przyjęcie towaru do sprzedaży w rozumieniu przepisu art. 15 ust. 1 punkt 4 u.z.n.k. Pozwana nie wykazała bowiem, by świadczyła na rzecz powódki usługi przynoszące jej jakiegokolwiek wymierne korzyści, uzasadnione z punktu widzenia interesu gospodarczego powodowej spółki oraz by pobierane opłaty stanowiły ekwiwalent owych świadczeń. Natomiast pozwana nie dość, że uzyskiwała niższą cenę za towary nabywane od powódki, to jeszcze przerzucała na powódkę koszty swoich działań świadczonych na rzecz podmiotów wchodzących w skład sieci franczyzowej.

Zatem pozwana dopuściła się czynów nieuczciwej konkurencji, albowiem pobierane przez nią opłaty niewątpliwie stanowiły inne niż marża handlowa opłaty za przyjęcie towaru do sprzedaży. Wobec tego powódka zasadnie domagała się wydania bezpodstawnie uzyskanych w tym zakresie przez pozwaną korzyści w postaci bezprawnie pobranych opłat objętych załączonymi do pozwu fakturami VAT.

Na uwzględnienie zasługiwało również zgłoszone w pozwie roszczenie odsetkowe. Znajdowało ono uzasadnienie w art. 481 § 1 i § 2 k.c.

W tym stanie rzeczy Sąd na podstawie powołanych wyżej przepisów w pkt 1 wyroku zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 203.432,14 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 23 grudnia 2010 r. do dnia zapłaty. W pozostałym zakresie na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. umorzył postępowanie (pkt 2 wyroku), albowiem na rozprawie w dniu 7 września 2012 r. powódka cofnęła pozew i zrzekła się roszczenia co do odsetek ustawowych za dzień 22 grudnia 2010 r. (art. 203 § 1 k.p.c.).

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c.. obciążając nimi pozwaną jako stronę przegrywającą sprawę w przeważającym zakresie.

Apelację od wyroku wniosła pozwana, zaskarżyła go w całości. Pozwana zarzucała orzeczeniu:

1. naruszenie prawa materialnego, a w szczególności:

- art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że pozwana spółka dopuściła się w stosunku do powódki czynu nieuczciwej konkurencji poprzez pobieranie innych niż marża handlowa opłat za przyjęcie towaru do sprzedaży,
- art. 18 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji poprzez przyjęcie, że pozwana uzyskała kosztem powódki bezpodstawną korzyść majątkową w wysokości zasądzonej w wyroku,

2. naruszenie przepisów prawa procesowego mające istotny wpływ na wynik sprawy, a w szczególności:

- art. 227 k.p.c. poprzez pominięcie dowodu z zeznań świadka powódki — W. K. w części w której świadek zeznał, że pomimo zerwania współpracy sklepy należące do Sieci (...) dalej zmagają produkty od powódki,
- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie w sposób błędny oceny dowodów zgromadzonych w postępowaniu przed Sądem I instancji, a w szczególności poprzez ustalenie, że wykonane przez pozwaną na podstawie umowy

świadczenia usług zawartej z powódką działania, nie były podejmowane w interesie powódki oraz, że ich wartość nie była ekwiwalentna do wynagrodzenia płaconego przez powódkę.

Wskazując na te zarzuty pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powódki na jej rzecz zwrotu kosztów procesu za obie instancje.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od pozwanej na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Ustalenia faktyczne sądu I instancji nie budzą wątpliwości i stąd Sąd Apelacyjny przyjmuje je za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Polemika skarżącego z tymi ustaleniami nosi cechy dowolności i opiera się na własnej, konkurencyjnej ocenie materiału dowodowego.

Tymczasem ocena mocy i wiarygodności poszczególnych dowodów, przeprowadzona w pisemnym uzasadnieniu orzeczenia, jest pełna, zgodna z zasadami logiki i doświadczenia życiowego.

W tej sytuacji nie może być mowy o naruszeniu przepisu art. 233 § 1 kpc.

Inną rzeczą jest, że w rzeczywistości apelujący nie podważa konkretnych ustaleń sądu, a dokonuje ich odmiennej oceny z punktu widzenia wchodzących w grę przepisów prawa materialnego.

Istota zarzutu dotyczącego naruszenia prawa procesowego w istocie związana jest bardziej z kwestionowaniem prawidłowości przeprowadzonego przez sąd procesu subsumcji, czyli wykładni i stosowania prawa materialnego.

Jedynym skonkretyzowanym zarzutem dotyczącym ustaleń faktycznych jest zakwestionowanie ustalenia sądu I instancji, zgodnie z którym warunkiem zawarcia z pozwanym umowy o współpracy handlowej, i uzyskania w ten sposób dostępu do zarządzanej przez niego sieci, była jednoczesna zgoda dostawcy (tu – powoda) na uiszczanie należności za sporne „usługi”, nazywane „usługami pośrednictwa handlowego”, „promocyjnymi” itp.

Zarzut taki jest jednak całkowicie dowolny i abstrahuje od treści zebranego materiału dowodowego.

Konieczność takiej zgody wynika przecież *expressis verbis* z zeznań prezesa pozwanego P. M.. Co prawda sąd odwołał się tu do protokołu zeznań złożonych w innej, analogicznej sprawie (prezes pozwanego nie stawiał się na przesłuchanie stron), jednak pozwany nie kwestionował prawdziwości formalnej i materialnej tego dokumentu.

Dodać należy, że pozwany nie przedstawił przykładu umowy z dostawcą, która zarazem nie obejmowałaby obowiązku uiszczania opłat za dodatkowe, rzekome usługi, o jakich mowa w pozwie.

Nie podważa takiej oceny okoliczność, że franszyzobiorcy mogli, we własnym zakresie, zakupywać u innych dostawców, nie narzuconych przez pozwanego i nie związanych z nim umowami handlowymi, towary o wartości nieprzekraczającej 4% wartości ogólnego wolumenu sprzedaży.

Tego rodzaju zakupy, pomijając ich marginalne znaczenie, uzależnione były od decyzji poszczególnych franszyzobiorców.

Natomiast zawierając umowę z pozwanym dostawcy zapewniali sobie nieograniczony dostęp do całej zarządzanej przez niego sieci handlowej.

Ubocznie w związku z tym można jedynie zauważyć, że okoliczność, czy faktycznie pozwany uzależniał współpracę od zawarcia spornych umów, nie ma istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu.

Istotne było tylko to, czy należności objęte tymi umowami w rzeczywistości były niedozwolonymi opłatami za przyjęcie towaru do sprzedaży w rozumieniu 15 ust. 1 pkt 4 uznk.

Apelujący nie zdołał też skutecznie podważyć stanowiska sądu I instancji, zgodnie z którym pozwany nie wykazał, aby faktycznie wykonał **na rzecz powoda** (czyli w jego interesie ekonomicznym lub prawnym) jakiegokolwiek usługi, o jakich mowa w wystawionych i zapłaconych przez powoda fakturach, dołączonych do pozwu.

Już sama treść tych dokumentów jest niezwykle enigmatyczna, jeżeli chodzi o przedmiot świadczeń, a nie ma do nich przy tym dołączonych jakichkolwiek specyfikacji.

Zawierają one wynagrodzenie za usługi mające polegać na „pośrednictwie handlowym” (w przeważającej części) oraz „rozszerzeniu dystrybucji”.

W związku z tym w pierwszej kolejności należy stwierdzić, że nie mogło tu chodzić o pośrednictwo handlowe, nawet w potocznym rozumieniu tego pojęcia.

Podzielić bowiem należy stanowisko Sądu Okręgowego, zgodnie z którym nie sposób byłoby przyjąć, aby strony łączyła umowa pośrednictwa czy agencji, na podstawie której na zlecenie powoda pozwany wyszukiwałby mu odbiorców towaru i aranżował nawiązywanie kontaktów między potencjalnymi kontrahentami.

Krąg odbiorców był z góry określony a przedmiotowa umowa, wraz z nierozzerwalnie z nią związaną umową „o świadczenie usług”, umożliwiała jedynie dostawcy („dopuszczała” go) dostęp do nadzorowanego przez pozwanego rynku.

Z kolei żądanie od powoda wynagrodzenia za „rozszerzenie dystrybucji” jego produktów ex definitione należy uznać za domaganie się dodatkowej opłaty związanej z przyjęciem towaru do sprzedaży (w tym przypadku za dopuszczenie go do dystrybucji towaru w nowym obiekcie handlowym).

Co prawda, pozwany w toku procesu, oraz w apelacji, próbował wypełnić wymienione pojęcia treścią sprzeczną z ich literalnym brzmieniem, co jednak nie może zmienić oceny poprawności ocen w tym względzie dokonanych przez sąd I instancji.

Opisywane przez skarżącego działania jego pracowników, polegające na organizacji sklepów (w tym szkoleniu personelu, wyszukiwaniu atrakcyjnych lokalizacji itd.), maksymalizacji sprzedaży, badaniu rynków zbytu, wyborze właściwego asortymentu itp., już prima facie należy uznać bowiem jedynie za wypełnianie jego obowiązków wynikających z umowy franszyzy, wykonywanych na rzecz interesu franszyzobiorców, oraz, pośrednio, samego pozwanego, którego interes ekonomiczny polegał przede wszystkim na zwiększaniu sprzedaży detalicznej całej sieci.

Nie dopuścił się w tej sytuacji sąd I instancji błędnej wykładni przepisu art. 15 ust. 1 pkt. 4 uznk, słusznie uznając, że, pod pozorem wskazanych w fakturach usług, pozwany pobierał w rzeczywistości niedozwolone opłaty, inne niż marża, za przyjęcie towarów do sprzedaży.

O takim, ukrytym, rzeczywistym charakterze umowy, dotyczącej rzekomych usług, świadczy dodatkowo wyjątkowo ogólnikowe określenie obowiązków pozwanego, a przede wszystkim oderwanie należnego mu wynagrodzenia od poniesionych kosztów i nakładu pracy, a określenie go wyłącznie jako ułamkowej (procentowej) wartości obrotów handlowych, bądź ryczałtowo.

Dla oceny takiej nie ma natomiast istotnego znaczenia to, czy, na skutek opisywanych przez apelującego czynności, pośrednio powód mógł osiągnąć potencjalne korzyści przez zwiększenie lokowanych u niego zamówień.

Oczywiste jest, że w gospodarce rynkowej na zwiększonym popycie korzystają pośrednio wszyscy kolejni uczestnicy obrotu gospodarczego, poczynając od wytwórcy surowców, a kończąc na sprzedawcy detalicznym. Samo istnienie wymiany handlowej jest z natury rzeczy korzystne dla wszystkich jej uczestników. Trywializując zatem, możnaby stwierdzić, że już samo nabywanie przez franszyzobiorców od powoda oferowanych przez niego towarów było dla niego ewidentnie korzystne ekonomicznie, skoro zabezpieczało mu zbyt i pozwalało na funkcjonowanie na rynku. Idąc za takim tokiem rozumowania zasadne byłoby przyznanie pozwanemu prawa do uzyskania odpowiedniego ekwiwalentu już tylko za oferowanie sprzedawcy tego rodzaju „korzyści”.

Byłoby to jednak zaprzeczeniem istoty normalnej, rynkowej wymiany handlowej a próbom wprowadzania tego rodzaju praktyk zapobiega właśnie m.in. przepis art. 15 ust. 1 pkt. 4 uznk.

Wskazanie tam jako formy utrudniania dostępu do rynku pobierania innych niż marża handlowa opłat za przyjęcie towaru do sprzedaży ma ten skutek, że w przypadkach stanów faktycznych objętych hipotezą tej normy, nie jest konieczne dodatkowo wykazywanie, iż nastąpiło w jego wyniku utrudnienie dostępu do rynku. Sam ustawodawca przesądził bowiem, że tego rodzaju, stypizowane („nazwane”) ustawowo zachowanie staje się, per se, czynem niedozwolonej konkurencji, a więc, że utrudnia ono dostęp do rynku (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2006r w spr. II CK 378/05, LEX nr 172222, oraz C.Banasński, M.Bychowska, „Utrudnianie dostępu do rynku poprzez pobieranie innych niż marża handlowa opłat za przyjęcie towarów do sprzedaży”, Przegląd Prawa Handlowego, nr 4 z 2008r., str.12-13, T.Skoczny, w: Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Komentarz pod red. J.Szwajki, Wyd. C.H.Beck, W-wa 2006, str. 562-563).

Niesporne było, że na poczet należności z tytułu umów o rzekome „usługi”, będących w istocie formą pobierania niedozwolonych opłat, o jakich mowa w art. 15 ust. 1 pkt. 4 uznk, pozwany pobrał od powoda, w formie kompensat, dochodzoną pozwem kwotę.

Świadczenie to stanowiło bezpodstawną korzyść majątkową pozwanego, która podlegała zwrotowi na podstawie art. 18 ust. 1 pkt. 5 uznk.

Nie ma też racji skarżący, podnosząc w apelacji, że jego ewentualne wzbogacenie nie obejmuje zapłaconego przez niego podatku VAT od otrzymanych od powoda należności (czy też, że uszczerbek powoda nie obejmuje rozliczonego przez niego podatku).

Bezpodstawne wzbogacenie obejmuje z zasady wszystko, co wyszło z majątku zubożonego i zwiększyło aktywa bądź zmniejszyło pasywa w majątku wzbogaconego.

W związku z tym należy zauważyć, że zapłata, z należności otrzymanych od powoda, podatku VAT, zmniejszyła pasywa w majątku pozwanego, który w ten sposób zwolnił się z ciężącego na nim ustawowo obowiązku podatkowego.

Poza tym, kwestia nieprawidłowo rozliczonych podatków nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszego sporu i powinna być rozpatrzona w postępowaniu podatkowym.

Przede wszystkim jednak twierdzenia i zarzuty apelującego co do omawianego zagadnienia są spóźnione z punktu widzenia obowiązków, o jakich mowa w przepisie art. 479¹⁴ § 2 kpc, co oznacza, że w ogóle nie mogły one być rozważane merytorycznie w toku postępowania odwoławczego.

Z tych przyczyn na podstawie powołanych wyżej przepisów oraz art. 385 kpc Sad Apelacyjny orzekł jak w pkt. 1 sentencji wyroku.

O należnych powodowi kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym orzeczono (pkt. 2 wyroku) na podstawie przepisów art. 98 § 1 i 3 kpc oraz art. 99 kpc w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 kpc, przy uwzględnieniu przepisów § 2 ust. 1 i 2 oraz § 12 ust. 1 pkt. 2 w zw. z § 6 pkt. 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września

2002r w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349 ze zm.)

/-/ B. Wysocki /-/ R. Stachowiak /-/ J. Nowicki